

Gert Amerlinck begon als ukje van zes met pianoleren

‘Muziek brengt God dichterbij’

Organist en twintiger Gert Amerlinck uit Zulte speelt vol overtuiging in de parochiekerken Sint-Walburga en Pamele in Oudenaarde. Hij studeerde aan het Lemmensinstituut. Muziek is voor hem mysterie; muziek in de liturgie een vorm van biddend luisteren en verbinden.

JANGLORIEUX | “God is mysterie en zijn wegen met de mens mysterieus. Muziek en muzikale omgevingen raakten me al toen ik heel jong was. Ik mocht dan een weg opgaan om die bron van schoonheid voort te verkennen en die met anderen te delen, zeker ook in een religieuze context. Als ukje van zes begon ik met piano. Die keuze werd zeker mee bepaald doordat ik als nog jongere snaak geregeld naast de organist op de bank mocht zitten terwijl mijn vader het parochiekoor in Zulte dirigeerde. Ik ontdekte kerkrumtes en orgelrijkdom toen hij later zelf muziek, vooral orgel, ging leren. Met hem woonde ik concerten bij en ik was meteen verkocht. Op prille leeftijd ontdekte ik hoe elk instrument zijn identiteit heeft, met diverse volumes, uiteenlopende klankkleuren en aparte registers. Ze krijgen hun volheid en eigenheid in de eigen ruimte waarvoor ze vaak zijn gebouwd.

Akoestiek

Zo leerde ik al vroeg de creaties van de Vlaamse orgelbouwers Van Peteghem kennen en was ik totaal gefascineerd toen er heuse Van Peteghempijpen in het Zultse kerkorgel bleken te zitten. Een pijporgel is meestal ook een kerkorgel. Er zijn er wel op andere openbare plaatsen te vinden, maar dan moeten ze het doen zonder die heel aparte, bijzondere akoestiek van kerken. Het is jammer dat de interesse voor het instru-

ment tanende lijkt. Misschien een gevolg van de kerkcrisis, maar het is onzinnig de kerk tot de incidenten te verengen en de rijkdom van liturgie, geloof en muziek uit het oog te verliezen.

Orkest

Want de complexiteit van orgels is gewoon fascinerend. De verschillende klavieren, waaronder een voetklavier, maken het mogelijk dat je bij wijze van spreken een heel orkest kan doen klinken – of met de woorden van César Franck: ‘L’orgue, c’est mon orchestre’. Meteen betekent dat wel dat je als muzikant diverse rollen in harmonie moet kunnen spelen. Als organist zit je bovendien – meer nog dan een andere muzikant – urenlang ‘hoog en droog’ te oefenen en daarna speel je, veraf van je publiek, ongezien. Een eucharistieviering is in die zin voor ons dankbaar omdat we contact hebben met het publiek, ons muzikale spel onmiddellijk met velen kunnen delen en meemaken hoe het ‘werkt’.

Als organist moet ik me tijdens een eucharistieviering geen animerende rol toemeten. Ik tracht vooral de volkszang te ondersteunen en de aanwezigen door mijn stijl uit te nodigen mee te zingen. Of ze zelfs uit te dagen door bijvoorbeeld bij een bekend lied een tegenmelodie te spelen. Ik voel een appel om zo een gastvrije ruimte te creë-

ren voor een biddend samen-zijn en aan gemeenschap bij te dragen, op een dienstbare manier. En natuurlijk kan je als organist alleen maar verheugd zijn dat je deel uitmaakt van een dynamische ploeg – in dit geval een deken, parochiepriesters en leken van het dekenaat Oudenaarde –, die vanuit een duidelijke bezieling het hele liturgische gebeuren dragen. Op die manier krijgen de aanwezigen de kans geregeld met nieuwe liederen kennis te maken, die passen in deze of gene liturgische tijd.

Voor mezelf is muziek maken een vorm van bidden. Er wordt wel eens gezegd dat zingen twee keer bidden is. Het klopt dat de combinatie van muziek en tekst iets laat gebeuren. Muziek creëert een symbiose van klank en mysterie, van spiritualiteit en het onverklaarbare van het leven. Die symbiose kan er alleen komen wanneer ze vanuit de stilte kan opbloeien. Ook door de muziek heen is stilte belangrijk, met de ‘rusten’, de ‘retorische pauzes’, die als ademtijden dynamiek geven en accenten articuleren.

Magie

Muziek is ook een beetje scheppen, misschien mee-scheppen. Het is altijd een vorm van ‘magie’. En het hoeft niet om expliciet religieuze muziek te gaan, zoals die van Johann Sebastian Bach, Franz Liszt of Olivier Messiaen. Zo kan bij Bach worden aangetoond dat hij door zijn muziek heen religieuze symboliek aanbrengt, of de realiteit evocert. Maar alle goede muziek biedt meer, op een heel diep niveau, op een onverklaarbare manier. Muziek bij uitvaarten of aangrijpende gebeurtenissen raakt ons als het ware op een ‘hoger’ niveau. Dat

gebeurt heel intens bij die botsing tussen ons verlangen naar leven met alle energie, schoonheid, vreugde, en de confrontatie met de onbekendheid van de dood. De muziek troost misschien net doordat ze wat ‘zekerheid’ geeft – net zoals het christelijke geloof dit doet – op een eeuwigheid, een leven dat verder reikt na de dood.

Partituur

Wanneer ik dan muziek schep of creëer, bring ik een partituur tot leven. Noten op papier zijn geen muziek, wel de uitvoering ervan. In iemands muziek ontmoet ik die persoon op een bepaalde manier. Dan gebeurt er telkens weer iets bijzonders, want wie iets wil vertolken, moet zich in de het stuk inwerken en deels in de achtergrond van de auteur en in de tijdgeest. Je moet meedenken en -voelen met de auteur, en er dan in vrijheid en vanuit jezelf vorm aan geven. Telkens weer is er een spanning, zoals met elk gezag, tussen trouw en creativiteit. Zelf vind ik het zalig te mogen improviseren. In de barokperiode en zeker in de jazz was en is het de meest courante muziekpraktijk. De improvisatiekunst dreigt verloren te gaan. Omdat mensen het niet meer aandurven? Omdat we perfectie nastreven, conform onze maatschappij? Muziek is vooral expressie, uitdrukking, en schept heel vaak een band. Voor mij is het bijvoorbeeld een voorrecht muziek te mogen maken samen met mijn geliefde die cello speelt. Want dan scheppen we samen, in harmonie, en ontstaat er verbondenheid. Zoals bij samenzang in de kerk, maar natuurlijk nog persoonlijker.”

www.gertamerlinck.be



‘Muziek is meer dan muziek’

Gert Amerlinck komt uit Zulte en studeerde orgel bij Reitze Smits en Luc Ponet aan het Lemmensinstituut in Leuven. “Orgel leren is meer dan techniek, het is ook een ontmoeting van persoonlijkheden. Bach trok zelf ooit in bij Dietrich Buxtehude om er het vak te leren.” Amerlinck verkoos het Lemmensinstituut voor de breedte van de vorming: “Daar staan algemene en inzichtelijke vakken op het programma, maar ook gregoriaans – de enige plaats in Vlaanderen op dit moment – dat toch een hoeksteen vormt van onze westerse muziek.” De organist houdt ervan om een half uur voor een viering een meditatie programma te brengen. “Op die manier creëert muziek echt een gedragen stemming waarin de viering nadien haar plaats vindt.” (JG)

Gert Amerlinck: “Ik tracht tijdens een eucharistieviering vooral de volkszang te ondersteunen en de aanwezigen door mijn stijl uit te nodigen om mee te zingen.”